

Danish scientific journal
DSJ

№36/2020

ISSN 3375-2389

Vol.3

The journal publishes materials on the most significant issues of our time. Articles sent for publication can be written in any language, as independent experts in different scientific and linguistic areas are involved.

The international scientific journal “Danish Scientific Journal” is focused on the international audience. Authors living in different countries have an opportunity to exchange knowledge and experience.

The main objective of the journal is the connection between science and society. Scientists in different areas of activity have an opportunity to publish their materials. Publishing a scientific article in the journal is your chance to contribute invaluable to the development of science.

Editor in chief – Lene Larsen, Københavns Universitet

Secretary – Sofie Atting

- Charlotte Casparsen – Syddansk Erhvervsakademi, Denmark
- Rasmus Jørgensen – University of Southern Denmark, Denmark
- Claus Jensen – Københavns Universitet, Denmark
- Benjamin Hove – Uddannelsescenter Holstebro, Denmark
- William Witten – Iowa State University, USA
- Samuel Taylor – Florida State University, USA
- Anie Ludwig – Universität Mannheim, Germany
- Javier Neziraj – Universidade da Coruña, Spain
- Andreas Bøhler – Harstad University College, Norway
- Line Haslum – Sodertorns University College, Sweden
- Daehoy Park – Chung Ang University, South Korea
- Mohit Gupta – University of Calcutta, India
- Vojtech Hanus – Polytechnic College in Jihlava, Czech Republic
- Agnieszka Wyszynska – Szczecin University, Poland

Also in the work of the editorial board are involved independent experts

1000 copies

Danish Scientific Journal (DSJ)

Istedgade 104 1650 København V Denmark

email: publishing@danish-journal.com

site: <http://www.danish-journal.com>

CONTENT

ARTS

Sapugoltsev V., Sapugoltseva M.

ORNAMENTAL PAINTING OF FABRIC IN MODERN
COLLECTION IN ETHNOSTYLE 3

HISTORICAL SCIENCES

Skrabnevskaya E.

THE ROLE OF LOCAL GOVERNMENT OF THE RUSSIAN
IN THE IMPLEMENTATION OF SOCIAL PROTECTION
MEASURES IN THE LATE XIX – EARLY XX CENTURIES.
(FOR EXAMPLE THE FAR EASTERN REGION) 11

PEDAGOGICAL SCIENCES

Eloyan I.S., Vardanyan L.S.

LEXICAL APPROACH AS AN EFFECTIVE METHOD IN
TEACHING BUSINESS ENGLISH 14

Martynova N., Slipetskaya D.

STUDYING ART OF INDIGENOUS PEOPLES OF AMUR
AS THE BASIS OF ETHNO-CULTURAL EDUCATION FOR
CHILDREN AND YOUTH IN KHABAROVSK REGION:
EXPERIENCE AND OUTLOOKS..... 17

Forostyuk V.

DEVELOPMENT OF THE CREATIVE ACTIVITY OF THE
STUDENTS OF PEREIASLAV-KHMELNUTSKU
HRUHORIU SKOVORODA STATE PEDAGOGICAL
UNIVERSITU AT THE LESSONS OF FINE ARTS..... 20

Akhmetzhanova G., Emelianova T., Yuriev A.
CHALLENGES OF IMPLEMENTING BIM TECHNOLOGIES
IN COMPUTER MODELING OF BUILDINGS 27

PHILOLOGICAL SCIENCES

Khasanova K.B.

THE CONCEPT OF EXOTISM, ETHNOGRAPHISM AND
BARBARISMS 30

PHILOSOPHICAL SCIENCES

Zatsepina N.

THE SPECIFICS OF RELIGIOUS TOURISM AS A FORM
OF SOCIAL INTERACTION 32

Ivnitsky A.

REALITY AND CONVENTION IN ART AND THE WORLD
OF LIFE..... 37

PSYCHOLOGICAL SCIENCES

Dorova O.

REGULATION OF THE USE OF FIREARMS IN THE
COUNTRIES OF THE EUROPEAN UNION AS THE BASIS
FOR THE PSYCHOPHYSICAL TRAINING OF POLICE
OFFICERS 40

Kostyleva A.A., Maistrenko E.V.,

“COPING BEHAVIOR IN STRESS SITUATIONS OF
STUDENTS WITH DIFFERENT LEVELS OF NERVO-
PSYCHIC STABILITY” 42

Sulitskyi V.

PARABLE-THERAPY IN WORK WITH A CLIENTS 46

SOCIAL SCIENCES

Ilchuk L.

EVALUATION OF THE PROVISION OF SOCIAL SERVICES
AT THE PLACE OF RESIDENCE (METHODODOLOGICAL
APPROACHES) 50

науки РФ, Казан. гос. технол. ун-т. - Казань: КНИТУ, 2012. 212 с.

8. Рогачева Т.В., Залевский Г.В., Левицкая Т.Е. Психология экстремальных ситуаций и состояний: учебное пособие. Томск: Издательский Дом ТГУ, 2015. 276 с.

9. Созонник А.В. Особенности преодолевающего поведения курсанов военного вузы в условиях профессиональной социализации // Изд. Саратов. ун-та Нов. сер. Сер. Философия. Психология.

Педагогика. 2010. №4. URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/osobennosti-preodolevayuschego-povedeniya-kursantov-voennogo-vuza-v-usloviyah-professionalnoy-sotsializatsii> (дата обращения: 01.05.2020).

10. Чермянин С.В., Корзунин В.А., Юсупов В.В. Диагностика нервно-психической неустойчивости в клинической психологии. Методическое пособие. СПб.: Речь, 2011. 190 с.

PARABLE-THERAPY IN WORK WITH A CLIENTS

Sulitskyi V.

*PhD in Psychology, Associate Professor,
Associate Professor of Social Pedagogy and Social Work Department
of Institute of Human Sciences of Borys Grinchenko Kyiv University,
orcid.org/0000-0001-6386-2028*

ПРИТЧА-ТЕРАПІЯ В РОБОТІ З КЛІЄНТАМИ

Суліцький В.

*кандидат психологічних наук, доцент,
доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи
Інститут людини. Київський університет імені Бориса Грінченка
orcid.org/0000-0001-6386-2028*

Abstract

What could be more valuable than the information left to us by our ancestors, passing it down from generation to generation. Before the advent of writing, it was passed from mouth to mouth from father to son, from teacher to student. But, this information, the instructions were invaluable because they contained a great life experience, tested through trial and error, their correction and transformation into axioms of folk wisdom.

Over time, folk wisdom began to spread around the world when the first travelers appeared. Their appearance in the village or town attracted the attention of residents. They gathered around the traveler and listened attentively to his stories about the places he had visited; about the people he met; about events in which he participated or saw with his own eyes. Over the years, this information has turned into legends, epics, fairy tales, myths and more. It was reworked, rethought, adapted to new realities and became part of our culture, psychology, mentality.

But the opportunity to compare the information obtained, to draw certain conclusions, encouraged people to seek a good life, fair relations, well-being, positive social interaction. Thus, the basis of our modern rules, laws, etiquette, etc., is the knowledge and experience of our ancestors, who help us in difficult circumstances, act as advice in resolving any difficult situation, promote self-knowledge and self-development. Folk wisdom today we can consider as: a set of laws and rules; tips for every day; a measure of moral and spiritual values; the best solution to a particular problem or a way out of a situation; criticism of modern society, its shortcomings, imperfections; ridiculing people for their greed, corruption; advice and recommendations for all occasions; rules for building interaction between people. Recently, more and more professional psychologists and social educators are turning to folk wisdom. There are some areas in psychotherapeutic methods of working with clients, such as fairy tale therapy. But separately we would like to dwell on the parable-therapy. What is a parable? What is its difference from other types of folk art? In what cases can we use parables in working with a client? What are their psychotherapeutic effects? We will answer these and other questions in this article. Its purpose is for psychologists to learn more about the possibilities of parable-therapy in working with different groups of clients, to be convinced of its usefulness and expediency in psychological practice.

Анотація

Що може бути цінніше за інформацію, що залишили нам пращури, передаючи її із покоління до покоління. Ці відомості, настанови безцінні тому, що вміщують великий життєвий досвід, який перевірений через спроби та помилки, їх виправлення та перетворювання в аксіоми народної мудрості. З часом, народна мудрість почалася поширюватися світом, коли з'явилися перші мандрівники. Інформація з роками перетворювалася у легенди, билини, казки, міти тощо. Вона перероблювалася, переосмислювалася, пристосовувалася до нових реалій і ставала часткою нашої культури, психології, менталітету.

Таким чином, в основі наших сучасних правил, законів, етикету тощо, покладені знання та досвід наших пращурів, які допомагають нам у скрутних обставинах, виступають порадами у вирішення будь-якої складної ситуації, сприяють самопізнанню та саморозвитку.

Народну мудрість сьогодні ми можемо розглядати як: звід законів і правил, поради на кожний день; мірило моральних і духовних цінностей; оптимальний варіант рішення конкретної проблеми або шлях виходу з певної ситуації; критику сучасного суспільства його недоліків, недосконалості; висміювання людей

за їх жадобу, розбещеність тощо; поради та рекомендації на будь-які випадки життя; правила побудови взаємодії між людьми.

Що таке притча? У чому полягає її відмінність від інших видів народної творчості? В яких випадках ми можемо застосовувати притчі у роботі з клієнтом? Який вони мають психотерапевтичний ефект? На ці та інші питання ми дамо відповіді у цій статті. Її мета полягає у тому, щоб психологи дізналися більше про можливості притча-терапії у роботі з різними групами клієнтів, переконалися в її користі та доцільності в психологічній практиці.

Keywords: classification, client, convict, folk wisdom, parable, psychological effect.

Ключові слова: засуджений, класифікація, клієнт, народна мудрість, притча, психологічний ефект.

Народна мудрість. Що може бути цінніше за інформацію, що залишили нам пращури, передаючи її із покоління до покоління. До появи письменності вона передавалася із вуст в уста від батька до сина, від вчителя – учню. Але, ці відомості, настанови були безцінними тому, що вмщували великий життєвий досвід, що перевірений через спроби та помилку, їх виправлення та перетворення в аксіоми народної мудрості.

З часом, народна мудрість почалася поширюватися світом, коли з'явилися перші мандрівники. Їх поява в селищі або місті привертала увагу мешканців. Вони збиралися навколо мандрівника й уважно слухали його розповіді про ті місця, де він побував; про людей, з яким зустрічався; про події, в яких сам брав участь або бачив на власні очі. Ця інформація з роками перетворювалася у легенди, білини, казки, міти тощо. Вона перероблювалася, переосмислювалася, пристосовувалася до нових реалій і ставала часткою нашої культури, психології, менталітету.

Але, можливість порівнювати отримані відомості, робити певні висновки, спонукали людей до пошуку гарного життя, справедливих стосунків, добробуту, позитивної соціальної взаємодії. Таким чином, в основі наших сучасних правил, законів, етикету тощо, покладені знання та досвід наших пращурів, які допомагають нам у скрутних обставинах, виступають порадами у вирішенні будь-якої складної ситуації, сприяють самопізнанню та само розвитку.

Народну мудрість сьогодні ми можемо розглядати як: звід законів і правил; поради на кожний день; мірило моральних і духовних цінностей; оптимальний варіант рішення конкретної проблеми або шлях виходу з певної ситуації; критику сучасного суспільства його недоліків, недосконалої; висміювання людей за їх жадобу, розбещеність тощо; поради та рекомендації на будь-які випадки життя; правила побудови взаємодії між людьми.

Останнім часом все більше професійних психологів, соціальних педагогів звертаються до народної мудрості. Серед них С. Бочаров, Т. Васильєва, О. Назаренко, І. Пермякова, В. Шерстюк та інші. З'явилися окремі напрями в психотерапевтичних методах роботи з клієнтами, наприклад – казко-терапія. Але, окремо ми хотіли би зупинитися на притча-терапії.

Що таке притча? У чому полягає її відмінність від інших видів народної творчості? В яких випадках ми можемо застосовувати притчі у роботі з клієнтом? Який вони мають психотерапевтичний

ефект? На ці та інші питання ми дамо відповіді у цій статті. Її мета полягає у тому, щоб психологи дізналися більше про можливості притча-терапії у роботі з різними групами клієнтів, переконалися в її користі та доцільності в психологічній практиці.

Так що таке притча? Притча, за визначення, що ми знаходимо у Вікіпедії, — це коротка повчальна розповідь в алегоричній формі, що містить у собі моральне повчання [1]. Але моральну настанову ми отримуємо і після читання казки або легенди. Пам'ятаєте, як в кінці ми читаємо: «Казка – неправда, да натяк є в ній, що добрим молодцям стане навчанням». Так в чому полягає різниця між притчами та іншими видами народної творчості?

Головна відмінність – це те, що отримавши моральне повчання, висновок повинен зробити той, хто її читав або слухав. Тобто треба зробити самостійний висновок. Будь-яка притча – це переказ реальних подій, з конкретними персонажами, місцем і часом події. Іноді, головний сенс настанови передається через спілкування та взаємодію тварин. У цьому випадку вони символізують певний тип особистості людини, яка може асоціюватися з конкретними рисами характеру, поведінки, що притаманні цієї тварині.

Вона перевірена часом і є аксіомою. Середньовічний східний мудрець Абу-аль-Фарадж говорив, що притчі «це розповіді, що освіжають розум і видаляють з серця горе та печаль» [2, с. 3]

Але не тільки в цьому полягає психотерапевтичний ефект притч. Як стверджував німецький письменник Карл Immerman: «Навчання краще доходить через коротке оповідання, а не через тривалу проповідь» [2, с. 3]. Притчі прості та доступні для розуміння, вони цілеспрямовані, лаконічні, життєвостверджувальні.

Розглянемо класифікації притч. Вивчаючи літературу, статті й інші різноманітні видання, ми дійшли висновку, що розподіл притч можна запропонувати за такими критеріями:

1. За часом: притчі древніх часів, притчі середньовіччя, притчі нових часів; сучасні притчі.
2. За історичним походженням: притчі Месопотамії та Стародавнього Єгипту; притчі Древньої Греції та Древнього Риму, Ассирійські притчі, Персидські притчі тощо
3. За територіальним походженням: скандинавські притчі; притчі країн Африки; притчі Індокитаю, слов'янські притчі тощо.
4. За країною походження: індійські притчі, притчі Греції, єврейські притчі тощо. Майже всі

країни мають свої притчі, які відображають національні особливості звичаїв, людей, які там мешкають.

5. За релігійним походженням: буддійські притчі, дзенські притчі, даоські притчі, суфійські притчі, християнські притчі тощо.

6. За приписаним авторством: конфуціанські притчі, притчі Царя Соломона, притчі Пезешкіана Носсрата тощо.

Але, такий розподіл є умовним. Використання притч у психологічній практиці повинно відповідати вимогам логічного співвідношення її змісту потребам і запитам клієнта; доцільності в контексті ситуації; легкості у сприйнятті інформації; мінімальної кількості подій і їх учасників; наявності моралі, що відповідає темі консультування. Також, треба враховувати вік клієнта, його освітній рівень, індивідуальні психологічні особливості, релігійні переконання, світогляд тощо.

В яких випадках психолог може застосовувати притча-терапію у роботі з клієнтом? Починаючи з 2002 року, ми застосовували притчі у роботі з клієнтами, які мали проблеми з: самовизначенням і знаходилися в пошуках себе; з мотивації до конкретного виду діяльності; в пошуку «істини»; схильністю до самогубства; самореалізації; невпевненості у собі; взаємостосунків з іншими людьми; дотримання законів.

Більшість клієнтів не могли чітко сформулювати свій запит. Для того щоб визнати, які проблеми має клієнт, ми використовували діагностичну методику «П'ять квадратів».

Проективна методика уявляє собою малюнок із п'яти квадратів, три з яких розташовані зверху, а два знизу під ними. Квадрати малюються олівцем на стандартному аркуші (А-4) та мають такі розміри: довжина – 90 мм, ширина – 100 мм. У кожному квадраті надаються вихідні малюнки: 1 квадрат – крапка у середині квадрата; 2 квадрат – крива лінія в центрі квадрата; 3 квадрат – верхній правий кут квадрата відділений дугою; 4 квадрат – пряма лінія за шириною 60 мм у середині квадрата; 5 квадрат – крапка у верхньому правому куті квадрату.

Умови виконання методики: «Вам наданий аркуш на якому зображені п'ять квадратів. У кожному з них є відповідний вихідний малюнок. Ваше завдання – продовжити малюнок у кожному квадраті. Малювати можна усе, що завгодно. Час не обмежений».

Варіант виконання методики: малювання проводиться, зазвичай, простим олівцем.

Зміст даної методики полягає у тому, щоб визначити, на рівні підсвідомого, сприйняття кожним випробуваним п'ятигранної системи їх власних відносин. Дана система містить у собі такі компоненти як:

- ставлення до себе (1 квадрат);
- ставлення до життя (2 квадрат);
- ставлення до майбутнього (3 квадрат);
- ставлення до смерті (4 квадрат). Він використовується як спосіб прогнозування схильності людини до різних видів самодеструктивного поведіння;

- ставлення до соціуму (5 квадрат). За допомогою інтерпретації цього малюнком можна визначити роль індивіда у суспільстві, його участь у суспільно-корисній діяльності, рівень самореалізації.

Таке розташування малюнків не є випадковим. У першому і п'ятому квадратах крапки символізують самого випробуваного. Від того як він розташує їх щодо іншого малюнка залежить загальна інтерпретація зображення.

Крива лінія у другому квадраті символізує життєвий шлях. В основу цього малюнка покладена давньоіндійська притча про людину, що намагалася усе робити правильно, а наприкінці життя прийшла до висновку, що прямих шляхів досягнення мети не буває, а саме життя є дорогою з поворотами, зигзагами та суцільними несподіванками.

Дуга у правому верхньому куті в третьому квадраті підштовхує випробуваного до оптимістичного відношення до майбутнього, побудові перспективних планів, цілей і обґрунтуванню способів їхньої реалізації.

Лінія у четвертому квадраті символізує життя людини до смерті та після, його ставлення до смерті загалом. Примітним є те, що кожний елемент методики можна розглядати як окремо, так і у взаємозв'язку з іншими.

Після проходження діагностичного обстеження, з клієнтом проводиться індивідуальна бесіда під час якої формується його остаточний запит і виявляються проблеми, що йому заважають у досягненні певної мети або вирішенню конкретної ситуації. Це можуть бути об'єктивні чи суб'єктивні чинники, особливості характеру, здібностей, рівня домагань тощо.

Далі психолог підбирає відповідні форми та методи роботи з цим клієнтом. При цьому, притча-терапія може бути застосована як окремий вид психологічної допомоги, так і слугувати додатковим інструментарієм для підсилення позитивного результату конкретної психотерапевтичної методики.

На що може бути спрямоване використання притча-терапії? На наш погляд, це:

- розуміння власного «Я»;
- формування світогляду людини;
- формування моральних цінностей;
- формування правил поведінки, у тому числі правослухняного способу життя;
- формування конструктивних способів взаємодії з іншими людьми.

Так, наприклад, використання притча-терапії у роботі з засудженими у місцях позбавлення волі, сприяло:

- їхньому саморозвитку;
- формуванню у них позитивного ставлення до життя, майбутнього, соціуму;
- пізнанню засудженими себе, формуванню адекватної самооцінки;
- підвищенню мотиваційної готовності до життя на волі та правослухняної поведінки;
- зменшення рівня агресії та самоагресії;
- відновленню у них совісті як інструменту самоконтролю;

- щирому усвідомленому каяттю у вчиненому злочині.

Так, у програмі «Притча-терапії» з 2002 до 2013 року взяли участь 3425 засуджених віком від 18 до 50 років. Вони були засуджені за злочини проти особистості та мали встановлені судами строки покарання від 3 до 15 років позбавлення волі. 57% із них мали загальну середню освіту. 76% - вчинили злочин будучи неповнолітніми. 543 особи були притягнуті до кримінальної відповідальності за навмисне вбивство, серед яких 233 особи засуджені за вбивство двох і більше осіб. Як бачимо, контингент дуже складний. Але, давайте подивимося на результати, що були отримані.

Досягнення засуджених можна поділити на два етапи:

1 етап – досягнення під час відбування покарання. До них ми відносимо:

- щире усвідомлене каяття у вчиненому злочині. 89% засуджених повністю визнали свою провину, написали листи-вибачення жертвам злочину, відшкодували завданні матеріальні та моральні збитки, постійно підтримували рідних жертв злочину;

- під час відбування покарання вони отримали повну загальну освіту та здобули виробничу спеціальність;

- 37% одружилися під час знаходження у місцях позбавлення волі;

- за цей час рівень вчинків, пов'язаних з самодеструктивною поведінкою зменшився у шість разів, а серед осіб, які пройшли курс «Притча-терапії», кількість суїцидальних спроб дорівнювалася нулю;

- були повністю викорени злочини, що вчиняються засудженими у місцях позбавлення волі, а кількість порушень режиму утримання зменшилося у тричі.

Чи були проблеми на першому етапі? Так. Вони пов'язані з «дефіцитом совісті» з засуджених. Тому, паралельно з виконанням основних завдань, ми намагалися впливати на формування цієї інтегральної риси характеру в особистості засудженого. На жаль, це виявилось не можливим у осіб, які за медичними показниками мали діагноз «психопатичний розлад» або мали ознаки соціопатії. Це підтверджує висновки канадського психолога, доктора Роберта Д. Хаера [3].

2 етап – період після звільнення з місць позбавлення волі.

Завдяки взаємодії з районними та місцевими Центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді Донецької області, за що їх працівникам окрема велика подяка, нам вдалося прослідкувати долю 1769 осіб, які звільнилися з виправної колонії.

Основними результатами цього етапу можна вважати, що:

- рівень повторної та рецидивної злочинності протягом першого року склав 0,34 від загальної кількості звільнених після відбування покарання засуджених;

- рівень повторної та рецидивної злочинності протягом другого року склав 0,54 від загальної кількості звільнених після відбування покарання засуджених;

- рівень повторної та рецидивної злочинності протягом третього року склав 0,41 від загальної кількості звільнених після відбування покарання засуджених;

- станом на 01.01.2014 року більше 70% звільнених засуджених залишилися на волі та не вчинили нових злочинів.

Завдяки чому були отримані ці позитивні результати? Ми не повинні виключати вплив «людського чинника», але в їх основі, на наш погляд, покладений принцип «позитивного прикладу». Якщо народна мудрість каже, що можливо змінитися, досягти успіху, чому би не спробувати. Що ви втрачаєте? А вірогідність змінити своє життя дуже велика. Засуджені – азартні та ризиковані люди. Але, це не дає право психологу цим маніпулювати. Тільки при власній добровільній згоді людина може досягти позитивних результатів. Засуджені, у цьому випадку не є виключенням.

Використання притча-терапії у роботі з будь-яким клієнтом допомагає вплинути на підвищення власної самооцінки; на мотиваційну готовність діяти, а не стогнати про свою безпорадність і нікчемність; на прийняття правильного рішення у складних обставинах і надзвичайних ситуаціях, використовуючи досвід інших людей; на активізацію внутрішніх ресурсів організму людини; на пошук та знайдення себе як особистості. Окрім цього, притчі – це відповіді на питання, приклад вчинку, рекомендації з налагодження власного життя тощо.

У житті все минає. Тільки притчі залишаються. Вони збагачують людей своєю мудрістю, спонукає до пошуку, самовдосконаленню. Саме притчі допомагають більшості людей відчувати цілісність світу та ведуть їх до самопізнання.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

1. Електронний ресурс. Режим доступу: <https://ua.wikipedia.org>. (Дата звернення – 14.05.2020 року)
2. Велика книга притч. Харків : Віват, 2016. 336 с.
3. Хаєр Р.Д. Лишенные совести. Пугающий мир психопатов. Издательский дом: Вильямс, 2007. 152 с.